

Sygn. akt VI ACa 82/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Aldona Wapińska (spr.)

Sędzia SA – Mariusz Łodko

Sędzia SO del. – Dorota Wybraniec

Protokolant – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w B.

przeciwko Szpitalowi (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 października 2015 r., sygn. akt IV C 713/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od Szpitala (...) w W. na rzecz (...) sp. z o.o. w B. kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa koszt opłaty od apelacji, od uiszczenia której strona pozwana została zwolniona.

VI ACa 82/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 maja 2015 roku, wniesionym w postępowaniu upominawczym, (...) sp. z o.o. w B. wystąpił przeciwko Szpitalowi (...) w W., wnosząc o zapłatę kwoty 101.615,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego

Dnia 17 czerwca 2015 roku w sprawie IV Nc 123/15 Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w całości uwzględniający powództwo.

Od powyższego nakazu pozwany Szpital (...) w W. wniósł sprzeciw, żądając oddalenia powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu na rzecz pozwanego, ewentualnie zastosowanie art. 102 k.p.c. na wypadek przegrania sporu przez pozwanego. Pozwany zarzucił powódce nieuprawniony obrót wierzytelnościami szpitalnymi z naruszeniem art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej. Zdaniem pozwanego powód został zaspokojony przez podmiot trzeci, tj. spółkę (...) w trybie art. 356 § 2 k.c.

Wyrokiem z dnia 5 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego Szpitala (...) w W. na rzecz powoda (...) s p. z o.o. w B. kwotę 101.615,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 maja 2015 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i kwotę 5.081 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Pozwany Szpital zakupił towary - artykuły medyczne od Konsorcjum, w skład którego wchodziła powodowa spółka. W tym celu strony zawarły cztery umowy w dniach 7.10.2013 r., 29.10.2014 r., 4.11.2014 r. i 6.11.2014 r. Po stronie wykonawcy solidarnie z powodową Spółką występowała spółka (...) z W..

Pozwany odebrał zamówione towary bez zastrzeżeń, ale nie dokonał zapłaty. Zadłużenie pozwanego szpitala z tytułu zakupionych towarów zgodnie z fakturami wynosi 95.115,92 zł. Wysokość odsetek ustawowych wyliczonych od terminów płatności należności stwierdzonych załączonymi do pozwu fakturami wyniosła na dzień 14 kwietnia 2015 roku 6.082,91 zł, a za okres od dnia 15 kwietnia 2015 roku do dnia 4 maja 2015 roku – 416,95 zł. Pozwany szpital był wzywany do spłaty obciążających go zobowiązań bezskutecznie.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji są to okoliczności bezsporne. Sąd ten dokonał powyższych ustaleń w oparciu o dokumenty zaliczone do materiału dowodowego, ponieważ ich autentyczność nie była kwestionowana przez strony i nie budziła wątpliwości Sądu.

Oceniając zasadność żądania powództwa, Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie postanowień umów zawartych między stronami oraz i na podstawie art. 535 k.c. Zdaniem Sądu pierwszej instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ powód sprzedał pozwanemu określone towary za cenę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami, a pozwany towary odebrał, jednakże nie zapłacił za nie.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał podniesiony przez pozwanego zarzut co do rzekomego nieuprawnionego obrotu wierzytelnościami szpitalnymi z uwagi na to, że spółka (...), która miała zaspokoić powoda w zakresie roszczeń wobec szpitala, była stroną umów szpitala w zakresie sprzedaży towarów przez powódkę. Zdaniem Sądu spółka ta działała zatem za wiedzą i zgodą pozwanego szpitala w rozumieniu zdania 1 z art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 98 k.p.c. i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu obciążył pozwanego kosztami procesu jako stronę przegraną, nie znajdując podstaw do zastosowania dobrodziejstwa z art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu pierwszej instancji trudna sytuacja finansowa szpitala nie zwalnia go z obowiązku płatności z tytułu zawartych umów. Nie jest to bowiem przypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu powołanego przepisu. Skoro swą nieuzasadnioną opieszałością w płatnościach pozwany doprowadził do sporu sądowego, to powinien ponieść jego konsekwencje w całości.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości zaskarżył apelacją pozwany Szpital (...) w W., zarzucając:

1. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na niedopełnieniu przez Sąd pierwszej instancji obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności pominięciu przy ocenie tego materiału istotnych okoliczności faktycznych wskazanych w toku postępowania przez stronę pozwaną, gdzie pozwany podnosił szereg merytorycznych i prawnych argumentów wskazujących na fakt, iż - wobec jednoznacznie wskazanego w ustawie (art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a wcześniej art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o ZOZ) zakazu dokonywania zmiany wierzyciela – nie ulega wątpliwości, że powód zawarł ze spółką (...) S.A. (jako podmiotem profesjonalnie zajmującym się obrotem wierzytelnościami) umowę konsorcjum w celu faktycznego przejęcia wierzytelności objętych postępowaniem, a nie wspólnego wykonania przedmiotu umowy ze Szpitalem (spółka (...)) S.A. zapłaciła powodowi za wystawione Szpitalowi faktury na podstawie art. 356 § 1 i 2 k.c. i następnie za pośrednictwem powoda dochodzi należności na swoją rzecz - na co wskazuje m.in. potwierdzenie sald powoda, z którego wynika fakt zapłaty za

Szpital i następnie wyksięgowanie zapłaconych faktur z ksiąg rachunkowych (powoda) co znalazło odzwierciedlenie w wyrokach Sądu Okręgowego w W.IV Wydziału Cywilnego w sprawie o sygn. akt IV C 1047/14, IV C 1279/14 oraz IV C 149/15 i IV C 37/15, jak też w wyrokach w sprawie IV C 1195/14 z dnia 2 września 2015r. i IV C 1232/14 z dnia 2 września 2015r. oraz IV C 1077/14, IV C 1065/14, IV C 1095/14 w niemal identycznym stanie faktycznym i prawnym.

2. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na niedopełnieniu przez Sąd I instancji obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności pominięciu przy ocenie tego materiału istotnych okoliczności faktycznych wskazanych w toku postępowania przez stronę pozwaną, gdzie pozwany podnosił szereg merytorycznych i prawnych argumentów wskazujących na fakt, iż powód został w całości zaspokojony w zakresie objętym przedmiotem niniejszego postępowania przez podmiot trzeci - spółkę (...) S.A. (na co wskazuje charakter i rodzaj umowy konsorcjum zawartej pomiędzy powodem i (...) S.A. oraz potwierdzenie sald przekazane przez powoda, w którym brak jest należności objętych przedmiotem pozwu, co oznacza że należności te zostały zapłacone przez (...) S.A.) i tym samym roszczenie względem pozwanego wygasło, przy czym działanie spółki (...) S.A. - także wobec treści zawartej między spółką (...) S.A. i powodem umowy - miało charakter nakierowany na spełnienie świadczenia za pozwanego w sytuacji, w której formalnie stroną postępowania jest powód (tego typu konstrukcja wynikała ze świadomości zarówno (...) S.A. oraz powoda w zakresie dotyczącym prawnych ograniczeń w obrocie wierzytelnościami szpitalnymi określonymi w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a wcześniej art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o ZOZ).

3. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na niedopełnieniu przez Sąd I instancji obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności pominięciu przy ocenie tego materiału istotnych okoliczności faktycznych wskazanych w toku postępowania przez stronę pozwaną, gdzie pozwany podnosił szereg merytorycznych i prawnych argumentów wskazujących na fakt, iż - wobec jednoznacznie wskazanego w ustawie (art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej) zakazu dokonywania zmiany wierzyciela - nie ulega wątpliwości, że (...) S.A. jako podmiot profesjonalnie zajmujący się windykacją, przystąpił do konsorcjum z powodem wyłącznie w celu faktycznego przejęcia wierzytelności, a nie faktycznego udziału w wykonaniu przedmiotu zamówienia, którego w rzeczywistości nie wykonywał ani w całości, ani w części i tym samym umowa konsorcjum jest obciążona wadą nieważności, co znalazło odzwierciedlenie w m.in. w wyrokach Sądu Okręgowego w W.IV Wydziału Cywilnego w sprawie o sygn. akt IV C 229/13 oraz w sprawie IV C 559/14, jak też IV C 1157/14 i IV C 37/15.

4. naruszenie prawa procesowego w postaci art. 233 k.p.c. i 232 k.p.c. oraz 278 k.p.c. jak też 227 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji nie zbadał istotnych okoliczności sprawy, w szczególności w zakresie dotyczącym legitymacji procesowej (...) S.A. w sytuacji, w której - wbrew stanowisku Sądu I instancji - umowa ze Szpitalem zawarta była jedynie przez powoda a nie (...) S.A. i powoda (tym samym (...) S.A. nie jest stroną tej umowy) przy czym wobec wskazanego powyżej faktu źródłem istnienia relacji spółki (...) S.A. ze Szpitalem w niniejszej sprawie nie może być umowa konsorcjum (jako obciążona wadą nieważności), gdyż - niezależnie od okoliczności wskazanych w pkt 1 i 3 - powód nie posiadał pełnomocnictwa do zawarcia umowy z pozwanym także w imieniu (...) S.A. co winno być przedmiotem ustaleń Sądu I instancji z urzędu (sąd z urzędu obowiązany jest badać sprawę pod kątem istnienia legitymacji procesowej).

5. naruszenie prawa procesowego w rozumieniu art. 328 § 2 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie odniósł się zasadniczo do kwestii braku umocowania powoda do działania (zawarcia umowy ze Szpitalem) także w imieniu (...) S.A. oraz ograniczył się jedynie do lakonicznego stwierdzenia bez wskazania podstawy merytorycznej, iż w niniejszej sprawie nie doszło do obejścia zakazu zmiany wierzyciela (bowiem (...) S.A. od początku było stroną umowy ze Szpitalem), choć bezsprzecznie spółka (...) S.A. jako podmiot profesjonalnie zajmujący się obrotem wierzytelnościami uczestniczył w konsorcjum z bezpośrednim zamiarem zapłaty za Szpital i następnie przejęcia długu pozwanego, a nie wykonywaniem przedmiotu umowy.

6. naruszenie prawa procesowego w rozumieniu art. 227 k.p.c. w związku z art. 258 § 1 k.p.c. co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na oddaleniu wniosków dowodowych strony pozwanej w zakresie dotyczącym m.in. tzw. lustracji finansowej dotyczącej stosunków gospodarczych pomiędzy powodem i (...) S.A. w sytuacji, w której przeprowadzenie tych dowodów ma kluczowe znaczenie dla ustalenia w sprawie prawdy obiektywnej (co jest podstawą każdego postępowania sądowego), w szczególności wykazania powiązań gospodarczych i przepływów finansowych pomiędzy tymi podmiotami oraz w konsekwencji ostatecznego potwierdzenia, czy spółka (...) S.A. dokonała spłaty należności objętej postępowaniem na rzecz powoda i tym samym, jaki był rzeczywisty cel i zamiar zawarcia umowy konsorcjum, co ma pierwszorzędne znaczenie dla ważności tej umowy.

7. naruszenie prawa procesowego w postaci art. 233 k.p.c. i 232 k.p.c. oraz 278 k.p.c. jak też 227 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji uwzględniając powództwo nie zbadał istotnych okoliczności sprawy, w szczególności w której umowa konsorcjum pomiędzy (...) S.A. i powodem została zawarta w celu uzyskania efektu tożsamego z obrotem wierzytelnościami, a nie wspólnego wykonania przedmiotu umowy ze Szpitalem, przy czym - wobec okoliczności wskazanych w pkt 1 i 6 - rzeczywistym beneficjentem wpłat na rzecz powoda nie jest powód (gdyż ten został wcześniej zaspokojony), ale (...) S.A. będącym faktycznym wierzycielem, co winno być przedmiotem ustaleń Sądu I instancji z urzędu.

8. naruszenie prawa procesowego w rozumieniu art. 328 § 2 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ograniczył się jedynie do lakonicznego stwierdzenia, że w niniejszej sprawie brak jest przesłanek do uznania dokonania obrotu wierzytelnościami, jak też dokonania spłaty należności objętej postępowaniem przez (...) S.A. - podczas gdy okoliczności wskazane w pkt 1-7 przeczą temu stanowisku.

9. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 5 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu oraz naruszenie prawa materialnego w postaci w art. 353¹ k.c. poprzez błędną wykładnię w sytuacji, w której ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika, iż działanie powoda związane z zawarciem z (...) S.A. umowy konsorcjum było nakierowane na osiągnięcie skutku w postaci faktycznego przejęcia długu przez (...) S.A. i tym samym w rzeczywistości powód występujący formalnie jako strona postępowania w faktycznie dochodzi zapłaty nie na swoją rzecz, ale na rzecz podmiotu trzeciego - (...) S.A. przy czym mamy także z zapłatą należności objętej pozwem przez (...) S.A. na rzecz powoda z zamiarem spełnienia świadczenia za pozwany Szpital, co znajduje potwierdzenie w przekazanym przez powoda potwierdzeniu sald, z którego wynika brak należności objętych postępowaniem w księgach rachunkowych powoda.

10. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 6 k.c. poprzez błędną wykładnię w sytuacji, w której z jednej strony Sąd I instancji oddała złożone wnioski dowodowe mające dla sprawy istotne znaczenie (m.in. w zakresie dokonanej przez (...) S.A. spłaty należności objętej postępowaniem w rozumieniu art. 356 § 2 k.c.) pozbawiając tym samym pozwanego możliwości wykazania okoliczności podnoszonych w sprzecznie, co stanowi zaprzeczenie istoty art. 6 k.c.

11. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, w której - wobec istnienia w ustawie (art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a wcześniej art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o ZOZ) zakazu dokonywania jakichkolwiek czynności skutkujących obrotem wierzytelnościami szpitalnymi oraz orzeczeń Sądu Okręgowego w W.IV Wydziału Cywilnego w sprawie o sygn. akt IV C 1047/14, IV C 1279/14 oraz C 149/15 i IV C 37/15, jak też w wyrokach w sprawie IV C 1195/14 z dnia 2 września 2015r. i IV C 1232/14 z dnia 2 września 2015r. oraz IV C 1077/14, IV C 1065/14, IV C 1095/14 (w niemal identycznym stanie faktycznym i prawnym), Sądu Apelacyjnego w W.w sprawie VI ACa 654/13, VI ACa 874/14, VI ACa 903/14, Sądu Okręgowego w W.V Wydziału Cywilnego Odwoławczego w sprawie o sygn. akt V Ca 1752/14, V Ca 2229/14, V Ca 2228/14, jak też orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie V CSK 111/14, które zakwestionowały dotychczas stosowaną formę obrotu wierzytelnościami szpitalnymi przy wykorzystaniu instytucji poręczenia - powód oraz (...) S.A. zawarły umowę konsorcjum nie w celu wspólnego wykonania przedmiotu umowy ze Szpitalem, ale osiągnięcia skutku tożsamego z przeniesieniem wierzytelności, mimo iż formalnie z powództwem wystąpił powód.

12. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, w której (...) S.A. mając pełną świadomość faktu ograniczeń w dokonywaniu przeniesienia wierzytelności przystąpiło do konsorcjum z powodem w celu obejścia prawa i osiągnięcia skutku tożsamego z takim przeniesieniem, przy czym nie ulega wątpliwości że (...) S.A. jako podmiot zajmujący się m.in. obrotem wierzytelnościami szpitalnymi miał pełną i kompletną wiedzę na temat obowiązujących ograniczeń ustawowych.

13. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, w której oświadczenia stron należy analizować w zakresie zamiaru i celu, jakim kierowały się strony składając to oświadczenie, co - wobec zapisów umowy konsorcjum zawartej pomiędzy powodem i (...) S.A. oraz następujących później działań powoda świadczy jednoznacznie, że celem zawarcia tej umowy nie było wspólne wykonanie przedmiotu umowy ze Szpitalem, ale spłata wierzytelności szpitalnych przez (...) S.A. w zakresie konkretnych faktur i możliwość odzyskania tych kwot rzecz (...) S.A. jako faktycznego beneficjenta.

14. naruszenie art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz 53 ust. 6 ustawy o ZOZ poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której dokonanie jakiegokolwiek czynności polegającej na obrocie wierzytelnościami (m.in. poprzez przystąpienie do konsorcjum w sytuacji, w której (...) S.A. nie wykonywało w jakimkolwiek zakresie umowy ze Szpitalem) skutkuje faktyczną zmianą wierzyciela i tym samym wymaga ustawowo uzyskania zgody organu założycielskiego pozwanego, co w niniejszej sprawie nie zostało dokonane, przy czym beneficjentem należności uzyskiwanych przez powoda nie powód, ale spółka (...) S.A. (która wcześniej dokonała spłaty zobowiązań pozwanego względem powoda).

15. Naruszenie art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz 53 ust. 6 ustawy o ZOZ poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której zgoda na dokonanie zmiany wierzyciela leży w kompetencji organu założycielskiego Szpitala, a nie pozwanego (jak wskazuje Sąd I instancji), przy czym nawet samo zawarcie umowy z (...) S.A. (gdyby nawet hipotetycznie uznać, że miało miejsce) nie zastępuje zgody organu założycielskiego Szpitala i tym samym zgoda Szpitala w rozumieniu ww. ustawy nie jest tożsama ze zgodą organu tworzącego i - nawet jeśli byłaby dokonana - jest czynnością nieskuteczną prawnie.

16. naruszenie art. 95 § 1 i 2 k.c. oraz art. 96 k.c. poprzez niezastosowanie tych przepisów w sytuacji, w której wobec wcześniejszej spłaty zobowiązań przez spółkę (...) S.A. powoduje, że (...) S.A. staje się rzeczywistym beneficjentem uzyskanego świadczenia.

17. naruszenie art. 509 § 1 k.c. oraz art. 518 § 1 k.c. poprzez niezastosowanie tych przepisów w sytuacji, w której w niniejszej sprawie działania powoda i (...) S.A. wynikające z dokonanej przez (...) S.A. spłaty wierzytelności na rzecz powoda (wobec ustawowych ograniczeń dotyczących przenoszenia wierzytelności) były nakierowana na osiągnięcie skutku tożsamego z przejściem spłaconej wierzytelności przez (...) S.A. a nie wspólnego wykonania przedmiotu umowy.

18. naruszenie art. 356 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której nie ulega wątpliwości, że (...) S.A. dokonując spłaty zobowiązania pozwanego objętego przedmiotem postępowania działał za dłużnika, co znajduje potwierdzenie sald, które nie zawiera kwot (faktur) objętych przedmiotem postępowania.

19. naruszenie art. 369 k.c. oraz art. 379 § 1 k.c. poprzez niezastosowanie tych przepisów w sytuacji, w której w niniejszej sprawie zobowiązanie nie może być traktowane jako solidarne (brak stosownych regulacji umownych między powodem i (...) S.A.) i tym samym ma charakter podzielny.

20. naruszenie prawa procesowego w postaci art. 102 k.p.c. oraz art. 98 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I nie uwzględnił wniosku o odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu w sytuacji, w której bezsprzecznie zachodzą przesłanki do uwzględnienia powyższego wniosku w niniejszej sprawie.

21. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku, którym miał wpływ na treść tego orzeczenia w sytuacji gdy w rzeczywistości powód formalnie występując jako strona postępowania został wcześniej w

całości zaspokojony finansowo w zakresie należności objętych postępowaniem przez (...) S.A. i tym samym faktycznie dochodzi należności nie na swoją rzecz, ale na rzecz podmiotu trzeciego, który spełnił świadczenie za pozwanego.

22. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku, którym miał wpływ na treść tego orzeczenia w sytuacji gdy w rzeczywistości powód oraz (...) S.A. mieli świadomość ograniczeń w zakresie dotyczącym przenoszenia wierzytelności, a jego celem było - poprzez zawarcie umowy konsorcjum - osiągnięcie skutku w postaci uzyskania przez (...) S.A. świadczenia od pozwanego jako beneficjenta płatności (wobec wcześniej dokonanej spłaty wierzytelności objętej postępowaniem), mimo iż z powództwem formalnie występuje powód.

Wskazując na powyższe apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji w raz z pozostawieniem temu sądowi kwestii rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Apelujący wnosił ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym także kosztów zastępstwa procesowego według obowiązujących przepisów za obydwie instancje.

Powód (...) sp. z o.o. w B. wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu za drugą instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, albowiem zarzuty w niej podniesione są bezzasadne.

Przede wszystkim przypomnieć należy, iż sprawa niniejsza dotyczy rozliczeń samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej za dostawy środków medycznych niezbędnych dla prowadzenia przez ten zakład działalności leczniczej. Działalność ta regulowana jest m.in. przepisami ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U.2016.1638 j.t. ze zm., dalej: u.d.l.); ponadto pozwany Szpital (...) w W. podlega przepisom ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.2015.2164 j.t. ze zm., dalej: u.p.z.p.). Cztery umowy, na tle realizacji których doszło do sporu rozpoznawanego w niniejszej sprawie, zostały zawarte właśnie w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Zgodnie z przepisem art. 23 ust. 1 u.p.z.p. wykonawcy mogą wspólnie ubiegać się o udzielenie zamówienia. Natomiast w ust. 2 tego artykułu przewidziano, iż w przypadku, o którym mowa w ust. 1, wykonawcy ustanawiają pełnomocnika do reprezentowania ich w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo reprezentowania w postępowaniu i zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Uprawnienie wykonawcy do wspólnego ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego jest niezależne od woli zamawiającego, a więc wykonawca nie musi uzyskać jego zgody. W praktyce przyjęło się, że wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego tworzą w tym celu konsorcjum. Jest to instytucja nieunormowana w tym sensie, że kodeks cywilny nie reguluje umowy konsorcjum. Jej zawarcie możliwe jest w oparciu o wynikającą z art. 353¹ k.c. zasadę swobody umów. Istota konsorcjum polega na przyjęciu przez jego członków zobowiązania do współdziałania dla osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego poprzez podejmowanie oznaczonych w umowie działań. Konsorcjum porównywane jest do spółek cywilnych, nie ma ono osobowości prawnej, bowiem w wyniku zawarcia umowy konsorcjum nie powstaje osobny byt prawny – zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych mają jedynie podmioty tworzące konsorcjum. W odróżnieniu od spółki cywilnej konsorcjum co do zasady nie posiada własnego majątku.

Z załączonych do pozwu umów dostaw wynika, iż powód (występujący w niektórych umowach pod wcześniejszą firmą) oraz (...) sp. z o.o. we W. skorzystali z takiej możliwości i wspólnie ubiegali się o udzielenie zamówień, w wyniku których to postępowań umowy te zostały zawarte. Z oświadczenia pełnomocnika pozwanego złożonego na rozprawie apelacyjnej wynika, iż żadna z tych umów nie została unieważniona w trybie przepisu art. 146 § 1 u.p.z.p.

Zauważyć należy, iż większość zarzutów podniesionych w apelacji pozwanego, zarówno w aspekcie naruszenia prawa procesowego, jak i naruszenia prawa materialnego, koncentruje się wokół kwestii rzekomego naruszenia przez konsorcjantów – powoda (...) sp. z o.o. w B. oraz (...) S.A. – zakazu zmiany wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, o jakim mowa jest w art. 54 ust. 5 u.d.l., co miałyby skutkować nieważnością czynności prawnych prowadzących do zmiany wierzyciela i w konsekwencji prowadzić do oddalenia powództwa.

Przepis art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej stanowi, iż czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Podmiot tworzący wydaje zgodę albo odmawia jej wydania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia ciągłości udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w oparciu o analizę sytuacji finansowej i wynik finansowy samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej za rok poprzedni. Zgodę wydaje się po zasięgnięciu opinii kierownika samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. W myśl ust. 6 tego artykułu czynność prawna dokonana z naruszeniem ust. 2-5 jest nieważna.

Na tle uregulowania zawartego w przepisie art. 54 ust.5 u.d.l. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2015 r. w sprawie o sygn. akt V CSK 111/14 (OSNC 2016/1/6, Biul.SN 2015/2/13, M.Prawn. 2015/22/1211-1212) wyraził pogląd, iż : „Kategoria „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego z.o.z.”, przyjęta w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, nie jest pojęciem dogmatycznie – prawnym, którym m.in. posługuje się doktryna prawa cywilnego. Jest to formuła przyjęta przez ustawodawcę jedynie na użytek ustawy o działalności leczniczej w intencji objęcia nią wielu przypadków zmiany wierzyciela. Nie można zatem zakładać, że chodzi tu o jakiś wyczerpujący katalog takich czynności prawnych, ograniczony jedynie do przelewu wierzytelności (w jego różnych wariantach, m.in. w wariantcie powierniczym), instytucji zbliżonych do przelewu (np. indosu wekslowego) lub nawiązujących do konstrukcji przelewu (np. różnych form faktoringu). Zamierzeniem ustawodawcy nie było na pewno budowanie zamkniętego katalogu czynności wspomnianych w art. 54 ust. 5 ustawy przy założeniu, że obejmuje on jedynie takie czynności prawne, w którym zmiana podmiotu uprawnionego (wierzyciela) stanowiłaby niezbędny element konstrukcyjny danej czynności (np. właśnie cesja, indos wekslowy, faktoring, forfaiting). Chodziło raczej o ogólne wskazanie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od samych etapów jego osiągnięcia. Nie ma tu zatem znaczenia sama dogmatycznie – prawna konstrukcja tych czynności i typowa dla nich funkcja prawna. Innymi słowy, ustawodawca na pewno zmierzał do wyeliminowania takiej sytuacji, w której w wyniku dokonania określonej czynności prawnej (niekoniecznie tylko między wierzycielem z.o.z. i osobą trzecią) pojawi się nowy wierzyciel z.o.z., dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. Rolą sądu pozostaje zatem ocena tego, czy określona czynność prawna, niezależnie od jej prawnej konstrukcji i zasadniczej funkcji, ma w istocie na celu in concreto zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy.”. Niewątpliwie powyższy pogląd należy podzielić.

W odniesieniu do instytucji konsorcjum, jako umowy potencjalnie mogącej naruszać przewidziany w art. 54 ust. 5 u.d.l. zakaz zmiany wierzyciela bez zgody podmiotu tworzącego, w uzasadnieniu do wyroku z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie I CSK 486/15 (LEX nr 2076679, Biul.SN 2016/9/11, OSNC-ZD 2017/1/18), Sąd Najwyższy stwierdził, iż : „ Umowa konsorcjum może prowadzić do zmiany wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, wymagającej zgody organu tworzącego publiczny zakład opieki zdrowotnej.”. Zdaniem Sądu Najwyższego „nie jest dopuszczalne zawarcie umowy konsorcjum nie w celu wspólnej realizacji zobowiązań wynikających z umowy podstawowej (w niniejszej sprawie - umowy o dostawy), tylko w celu uzyskania uprawnień do wierzytelności należnej z tytułu wykonania świadczeń z tej umowy wyłącznie przez jednego z uczestników konsorcjum. Prowadzi to do faktycznego obrotu wierzytelnościami pod „przykryciem” umowy konsorcjalnej i narusza obowiązek określony w art. 54 ust. 5 u.d.l.”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty sformułowane przez pozwanego są bezzasadne z dwóch powodów.

Po pierwsze – zarzut zawarcia umów Konsorcjum wyłącznie w celu obejścia zakazu, o jakim mowa jest w art. 54 ust. 5 u.d.l. miałyby znaczenie wówczas, gdyby z powództwem przeciwko Zamawiającemu (Szpitalowi) wystąpił drugi z konsorcjantów, tj. (...) S.A. Wówczas bowiem należałoby rozważyć, czy przysługuje mu status wierzyciela

zamawiającego – zarówno w świetle postanowień umów Konsorcjum, jak i ewentualnie innych umów zawartych pomiędzy konsorcjantami. Wtedy miałyby sens ustalanie czy w istocie doszło do zmiany wierzyciela, o jakiej mowa w cytowanym przepisie i czy została wyrażona wymagana zgoda na taką zmianę.

Tymczasem – na co słusznie zwraca uwagę powód w odpowiedzi na apelację – w sprawie niniejszej roszczeń dochodzi dostawca zamówionych przez pozwanego towarów. Powód wystąpił bowiem z powództwem o zasądzenie na jego rzecz ceny za sprzedane pozwanemu towary, które pozwany odebrał bez zastrzeżeń i za które nie zapłacił, pomimo upływu terminów płatności. Powodowa spółka – jako jeden z konsorcjantów – zawarła z pozwanym umowy na dostawę określonych towarów, umowa ta była wykonywana, a następnie powód wystawiał faktury, zgodnie z którymi płatność miała następować na wskazane w fakturze konto powoda, czyli na rzecz podmiotu, który dostarczył pozwanemu zamówione towary. W ramach umowy konsorcjum fakturowanie usług wykonanych przez konsorcjum może odbywać się na różne sposoby. Faktury może wystawiać bądź całe konsorcjum bądź jeden z uczestników, w szczególności lider konsorcjum. Należy jednak mieć na uwadze, że zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości, dowody księgowe powinny być rzetelne. Jako rzetelne uznaje ustawa dowody, które są zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, są kompletne i zawierają co najmniej dane określone w art. 21 ustawy. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na jeden z tych wymogów, a mianowicie wymóg zgodności dokumentu księgowego z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentuje. Dotyczy to również faktur wystawionych w wykonaniu umowy konsorcjalnej. Dokument musi bowiem prawidłowo określać korelację pomiędzy wystawcą faktury a jej przedmiotem (Joachim Hilla, Prawne problemy funkcjonowania konsorcjum, (...)). Powód jako dostawca wystawiał faktury za dostarczone towary i zgodnie z zawartą z pozwanym umową płatność miała następować na jego rzecz.

Słuszne jest stanowisko powoda, iż z istnienia umowy konsorcjum nie musi wynikać współuczestnictwo konieczne po stronie powodowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2014 r. IV CSK 95/14), a regulacja odnosząca się do stosunku wewnętrznego między dłużnikami albo wierzycielami wyprzedza regulację zawartą w art. 379–383 k.c. Roszczenia dochodzi tylko powód, ponieważ – zgodnie z zawartymi z pozwanym umowami – płatność miała nastąpić na jego rzecz (na wskazany w umowach rachunek bankowy powodowej spółki, który został także wskazany w wystawionych pozwanemu fakturach). W związku z tym nie doszło do jakiegokolwiek „zmiany wierzyciela” ani bezpośredniej, ani pośredniej. Natomiast wyroki, na które powołuje się pozwany w apelacji odnoszą się do innego stanu faktycznego. Dotyczą one bowiem umów poręczenia i cesji wierzytelności, które prowadzą do zmiany wierzyciela. A z tym nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Stronami umów z pozwanym były od początku obydwie spółki wchodzące w skład konsorcjum, a w niniejszym postępowaniu to dostawca zamówionych przez pozwanego towarów dochodzi roszczeń i nie może być mowy o jakiegokolwiek zmianie wierzyciela.

Jak wskazano wyżej – w myśl przepisu art. 54 ust. 5 zdanie 1 u.d.l.

czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Przepis ten wprowadza zatem wymóg uzyskania zgody podmiotu tworzącego (...) na czynności prawne mające na celu zmianę wierzyciela. Brzmienie przepisu wskazuje, że chodzi o takie czynności prawne, których istotą (celem) jest doprowadzenie do zmiany wierzyciela (...). Chodzi o eliminowanie takich sytuacji, w których w wyniku określonej czynności prawnej pojawi się nowy (inny) wierzyciel (...), dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13).

W tym miejscu zauważyć należy, iż stanowisko Sądu pierwszej instancji, że zgoda taka została wyrażona przez pozwanego Szpitala poprzez zawarcie umów z Konsorcjum jest błędne, bowiem z przepisu art. 54 ust. 5 wynika, iż wymagana jest zgoda podmiotu tworzącego spzoz, a nie tego zakładu. Tym niemniej jednak taka błędna ocena nie ma znaczenia w kontekście powyższych rozważań, iż poprzez zawarcie umów z Konsorcjum nie doszło do zmiany wierzyciela, o jakiej mowa jest w cytowanym przepisie, zatem zgoda na ich zawarcie nie była wymagana.

Po drugie – argumentacja pozwanego, iż powód został w zakresie żądania objętego pozwem rzekomo zaspokojony przez podmiot trzeci, tj. spółkę (...) S.A., działającą razem z powodem w ramach konsorcjum nie jest oparta na jakichkolwiek podstawach faktycznych. W tym zakresie pozwany twierdzi, że potwierdzenie sald przedstawione przez niego w sprzeciwie, w którym to potwierdzeniu sald nie zostały wymienione faktury objęte pozwem, świadczy o tym, że faktury te zostały opłacone przez podmiot trzeci. **Pomija jednak to, że potwierdzenie sald, które przedstawił nie jest jedynym, które zostało mu przesłane.** Z przedłożonego na rozprawie w dniu 5 października 2015 r. pisma powodowej spółki z dnia 18 lutego 2015 r. wynika, że pozwany otrzymał dwa potwierdzenia sald, jedno z dnia 31 grudnia 2014 r. na kwotę 210.294,83 zł. oraz drugie z dnia 19 stycznia 2015 r., zawierające wykaz innych faktur na łączną kwotę 96.214,55 złotych. Obydwa potwierdzenia sald zostały wysłane przez powodową spółkę wraz z pismem z dnia 18 lutego 2015 r. z wyraźnym wskazaniem, że dotyczą należności powodowej spółki wobec pozwanego i że należność do potwierdzenia to ich suma (306.509,38 zł.). Zatem twierdzenie, że potwierdzenie sald, które pozwany przedstawił w sprzeciwie, świadczy o tym, że powód został w zakresie objętym żądaniem pozwu zaspokojony przez podmiot trzeci jest całkowicie bezpodstawne. Ponadto – zgodnie z art. 356 § 2 k.c. jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika. Warunkiem zaistnienia takiej sytuacji jest jednak to, by spełniający świadczenie działał za dłużnika. Celem świadczenia osoby trzeciej w rozumieniu wyżej wymienionego przepisu ma być zwolnienie dłużnika z długu (tak: Sad Najwyższy w wyroku z dnia 9 grudnia 2010 r., IV CSK 239/10). Regulacja ta nie znajduje zastosowania w sytuacji gdy działanie osoby trzeciej nie będzie spełnieniem świadczenia za dłużnika, ale będzie np. realizacją zobowiązania tego podmiotu wynikającą z umowy zawartej z wierzycielem. Twierdzenie więc, że spółka (...) S.A. (konsorcjant) działała za pozwanego w celu spłaty jego długu jest pozbawione jakichkolwiek podstaw i nieuprawnione. Słusznie podniósł powód w odpowiedzi na apelację, iż powód i spółka (...) S.A. działały razem w ramach konsorcjum w celu realizacji umowy z pozwanym, o czym pozwany wiedział i nie kwestionował tego w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Wbrew temu co twierdzi pozwany mógł on, jako zamawiający, na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych, odrzucić oferty złożone przez powoda w ramach zamówienia publicznego, jeśli uważał, że przyjęcie ofert złożonych przez podmioty działające na podstawie umowy konsorcjum naruszać będzie zawarty w ustawie o działalności leczniczej zakaz dokonywania czynności mających na celu zmianę wierzyciela. Taką możliwość dawał mu choćby art. 89 ust. 1 pkt 8 ustawy prawo zamówień publicznych. Jednakże pozwany wybrał ofertę złożoną przez konsorcjum spółek.

Wbrew stanowisku pozwanego w sprawie niniejszej zawarcie umowy konsorcjum nie stanowiło działania zmierzającego do obrotu wierzytelnościami. Podstawową zasadą konsorcjum jest wspólne ponoszenie ryzyka związanego ze wspólnym przedsięwzięciem. Oznacza to z jednej strony udział w wygospodarowanych zyskach, z drugiej - wspólne pokrywanie kosztów i ewentualnie strat (Stanisław Włodyka, System Prawa Handlowego, tom 5, Prawo umów handlowych, (...) 2014). Ponadto należy zwrócić uwagę, że przepisy prawa zamówień publicznych wymagają, aby podmioty przystępujące do przetargu spełniały określone wymogi, w tym finansowe (art. 22 p.z.p.). Przy wspólnym ubieganiu się o udzielenie zamówienia publicznego warunki z art. 22 p.z.p. wykonawcy mogą spełniać łącznie (poza warunkiem z art. 22 ust.1 pkt 1 p.z.p.). Udział jednego z członków konsorcjum może wynikać z potrzeby spełnienia warunku sytuacji ekonomicznej i finansowej niezbędnej dla wykonania zamówienia, a nie z posiadania osób zdolnych do wykonania zamówienia.

Takiego charakteru umów nie wyklucza takie ukształtowanie przez strony stosunku prawnego, że tylko jedna strona obowiązana była realizować dostawę towarów oraz przyjmować płatności oraz dochodzić ich zaspokojenia. Zakres działań jakie podejmować ma każdy z członków konsorcjum celem realizacji wspólnego zamierzenia w postaci wykonania zamówienia pozostawiony jest ich własnym ustaleniom. W szczególności nie sposób dopatrzeć się naruszenia prawa w tym, że faktyczne czynności wykonawcze zobowiązany był wykonywać jeden członek konsorcjum (lider konsorcjum), który był upoważniony do domagania się od zamawiającego zapłaty za wykonanie przedmiotu zamówienia, inny zaś obowiązany był zapewnić finansowanie w trakcie realizacji zamówienia (członek konsorcjum). Zarzuty pozwanego oparte na twierdzeniu, iż spółka (...) S.A. zaspokoiła należności wynikające z umów w zastępstwie pozwanego, który w ten sposób został zwolniony z zobowiązania są więc całkowicie chybione.

Pozwany zarzucając wyrokowi Sądu I instancji naruszenie zasad współzycia społecznego (art. 5 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.), nie wskazuje jednak, jakie konkretnie zasady współzycia społecznego zostały naruszone, a to on powołując się na tę okoliczność powinien był je wskazać i uzasadnić. Przyjmuje się, że zasady współzycia społecznego powinny być skonkretyzowane. Oznacza to obowiązek powołania się na określoną sformułowaną zasadę współzycia społecznego lub zasady współzycia społecznego, gdyż tylko w ten sposób można zapobiec niepożądanemu subiektywizmowi (por. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 13 września 2001 r. IV CKN 475/00). Należy też wskazać, że nie może korzystać z ochrony, jaką w zakresie granic wykonywania prawa podmiotowego może zapewnić art. 5 k.c., osoba, która sama zachowuje się w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego (wyrok 7 dnia 9 marca 1972 r. III CRN 566/71, LEX nr 7070). Z argumentacji przedstawionej przez pozwanego można by bowiem wyciągnąć wniosek, iż pozwany w istocie chciałby w ogóle uchylić się od płatności wobec powodowej spółki, a zatem jako dłużnik zachowuje się nielojalnie (art. 354 § 1 oraz art. 355 k.c.), dążąc do uzyskania bezpodstawnej korzyści kosztem powoda, co jest oczywistym nadużyciem.. Wobec powyższego nie można również mówić o naruszeniu art. 353¹ k.c., ponieważ ani treść ani cel umów konsorcjum nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

W zakresie zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. należy dojść do wniosku, że pozwany w rzeczywistości nie wskazuje na naruszenie przez Sąd I instancji zasad logicznego rozumowania czy sprzeczności oceny dowodów z doświadczeniem życiowym, ale sędziowskiej ocenie dowodów przeciwstawia ocenę własną, co stanowi zwykłą polemikę, nie zaś wykazanie naruszenia art. 233 k.p.c. Uzasadnienie zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. sprowadza się do formułowania ogólnych zastrzeżeń, szerzej nieuzasadnionych, dotyczących np. wskazywania przez pozwanego „szeregu merytorycznych i prawnych argumentów”, które miały zostać pominięte przez Sąd I instancji, bez wskazania w apelacji tych argumentów (zarzut 1. apelacji), „pominięciu istotnych okoliczności faktycznych” przez Sąd instancji wskazywanych przez pozwanego, bez wskazania tych okoliczności (zarzut 2. apelacji) itd. W ten sposób formułowane zarzuty naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów nie stanowią wykazania, że ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Sędziowskiej ocenie dowodów nie można bowiem przeciwstawiać własnej oceny, ale konieczne jest przedstawienie umiejscowionych w realiach danej sprawy, przyczyn dla których w przekonaniu skarżącego ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd II instancji dokonując kontroli w zakresie oceny dowodów sądu I instancji, nie ustala prawdziwości faktów, ale sprawdza jedynie czy nie zostały przekroczone granice swobodnej oceny. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd I instancji wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00).

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego, iż Sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia przepisów postępowania poprzez oddalenie zgłoszonych przez pozwanego wniosków dowodowych. Pozwany wnosił bowiem o zobowiązanie powoda do złożenia wszelkich umów zawartych pomiędzy powodem i spółką (...) sp. z o.o. za lata 2012, 2013, 2014 i 2015 oraz dokumentów księgowych, w szczególności w zakresie przedstawienia wszystkich rachunków bankowych powoda, jak też przekazania historii tych rachunków za ww. okres, obrazujących dokonywane rozliczenia finansowe pomiędzy powodem, a spółką (...) S.A. oraz przedstawienia kartoteki miesięcznych obrotów, jak też wyciągu z ksiąg rachunkowych powoda za rok 2012, 2013, 2014 i 2015. Żądanie pozwanego przedstawienia przez powoda umów zawartych z podmiotem trzecim ((...) sp. z o.o.) i bliżej nieokreślonych dokumentów księgowych całkowicie niezwiązanych z niniejszą sprawą było bezzasadne i pozbawione znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, zwłaszcza że dotyczyły okresów nie objętych umowami, na tle realizacji których doszło do sporu w niniejszej sprawie. Zauważyć bowiem należy, że strona żądająca od przeciwnika lub osoby trzeciej przedstawienia dokumentu w sądzie powinna w taki sposób go oznaczyć, żeby możliwa była jego ocena w kontekście art. 227, a sąd w zarządzeniu mógł precyzyjnie wskazać, jaki konkretnie dokument ma być przedstawiony (por. postanowienie SN z dnia 16 września 1971 r., II CZ 114/71, OSNC 1972, nr 2, poz. 39). Sąd zarządza przedstawienie dokumentu, jeżeli uzna, że stanowi on dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy (por. art. 227). Przepis ten nie może stanowić podstawy do zobowiązania na wniosek strony jej przeciwnika czy innego podmiotu do wytworzenia dokumentu, zrobienia zestawienia pewnych

informacji bądź też do poszukiwania bliżej niesprecyzowanych dokumentów, które mogłyby ewentualnie zostać wykorzystane w procesie. To strona zainteresowana wynikiem sprawy powinna poszukiwać dowodów, a sąd ich zażąda dopiero wtedy, gdy strona nie może uzyskać określonych dokumentów, ale podejmie taką próbę (art. 208 § 1 pkt 2, art. 250 § 2; tak: Manowska Małgorzata (red.), Adamczuk Andrzej, Prus Piotr, Radwan Marcin, Sieńko Małgorzata, Stefańska Ewa, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz wyd. II, komentarz do art. 248, (...), 2013, pkt 1).

Biorąc zatem pod uwagę, że dokumenty, których przedstawienia żądał pozwany, nie zostały bliżej określone, nie była możliwa ich ocena w kontekście art. 227 k.p.c. Poza tym nie ma takiego podmiotu jak (...) sp. z o.o., a w grę wchodzić mogłyby spółka (...) S.A. Zasadnie zatem wnioski dowodowe pozwanego zostały w tym zakresie oddalone.

Jeśli chodzi o zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., to o tym uchybieniu można mówić jedynie wtedy, gdyby uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawierało elementów pozwalających na kontrolę tego orzeczenia (postanowienie SN z dnia 21 listopada 2001 r., (...) 185/01, Lex nr 52726, wyrok SN z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, Lex nr 109420, z dnia 5 października 2005 r., I UK 49/05, M.Praw. 2006, nr 4, s. 214). Naruszenie przepisu o sposobie uzasadnienia wyroku o tyle może stanowić przyczynę uchylenia wyroku, o ile uniemożliwia sądowi wyższej instancji kontrolę, czy prawo materialne i procesowe zostało należycie zastosowane. Jedynie w takich przypadkach wyjątkowo naruszenie art. 328 § 2 może być powołane w skardze apelacyjnej albo kasacyjnej (J. Gudowski (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 2, red. T. Ereciński, s. 62; Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Gromska-Szoster I., Jakubecki A., Klimkowicz J., Knoppek K., Misiurek G., Pogonowski P., Zembrzusi T., Żyznowski T., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz Tom I. Artykuły 1-366., LEX, 2013, pkt 10; J. Krajewski W ocenie sag (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 2, red. J. Jodłowski, K. Piasecki, s. 537). Taka sytuacja nie występuje jednak w niniejszym postępowaniu. Uzasadnienie Sądu I instancji, jakkolwiek lakoniczne, ale zawiera wszystkie elementy wymagane prawem oraz umożliwia kontrolę instancyjną wyroku, tj. kontrolę, czy prawo materialne i procesowe zostało należycie zastosowane. Dlatego również zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. nie jest uzasadniony

W ocenie Sądu Apelacyjnego słusznie Sąd pierwszej instancji nie zastosował w sprawie przepisu art. 102 k.p.c. który umożliwia odstępianie od obciążania strony kosztami postępowania (w całości lub w części). Strona pozwana nie wykazała, aby w sprawie zachodziły „szczególnie uzasadnione okoliczności” w rozumieniu przepisu art. 102 k.p.c. Tymczasem zasada ustanowiona w tym przepisie jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu (tak: Jakubecki A. (red.), Bodio J., Demendecki T., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego., LEX/el, 2014, komentarz do art. 102 k.p.c.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 czerwca 2014 r. I ACa 44/14). Przepis ten ma charakter wyjątkowy i za jego zastosowaniem powinny przemawiać nie tylko okoliczności związane z obiektywnie złą sytuacją finansowo-majątkową strony sporu. Sama trudna sytuacja finansowa nie może być jedyną przesłanką do odstępiania od obciążania strony kosztami procesu. Takie działanie stałoby w sprzeczności z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwany nie spełnił świadczenia dobrowolnie, zatem wystąpienie przez powoda na drogę sądową celem odzyskania swoich należności było całkowicie zasadne, a pozwany, który nie spełnił świadczenia, powinien ponosić tego konsekwencje. Odstąpienie od ponoszenia przez niego kosztów postępowania prowadziłoby do niezasadnego obciążania powoda kosztami opłaty sądowej, zastępstwa prawnego i opłaty skarbowej, które to koszty powód zmuszony był ponieść z wyłącznej winy pozwanego.

Pozwany jest podmiotem o zorganizowanej strukturze, który — mimo prowadzenia szczególnego rodzaju działalności — uczestniczy profesjonalnie w obrocie cywilnoprawnym i musi liczyć się z tym, że wdanie się w spór sądowy pociąga za sobą konieczność rozliczenia kosztów pomiędzy stronami, stosownie do wyniku sporu. Udzielając zamówień publicznych na dostawę określonych towarów, znając swoje możliwości finansowe i ograniczenia wynikające z finansowania przez (...), pozwany obowiązany był tak ukształtować stosunek zobowiązaniowy z powodem, aby uwzględnił on realia w zakresie czy to ilości zamawianych artykułów, czy też terminu płatności. Podnoszona zła organizacja służby zdrowia skutkująca wadliwym finansowaniem jednostek udzielających świadczenia medyczne,

jak również nieprawidłowa organizacja wewnętrznej gospodarki finansowej placówki medycznej, nie może rodzić negatywnych konsekwencji dla innych podmiotów stosunków gospodarczych.

Uznając zarzuty apelacji za bezzasadne, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, o kosztach procesu za drugą instancję rozstrzygając na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c.